

1 אבל אם נתנו עירובין בפנימית ושכח אחד מן החיצונה ולא עירב,
2 בזה ודאי מודה שמואל שהפנימית מותרת, דאחריא דשא
3 ומשנתקשם – שהיא סוגרת את דלתה ומשתמשת בחצרה, כלומר,
4 היא מסתלקת מהשתתפותה עם החיצונה, והיצונה שסולקה מן
5 העירוב, אסורה. מה שיכולה הפנימית לעשות זאת, הרי זה משום
6 שהיא אומרת לחיצונה, שלא עירבה עמה אלא כדי להועיל
7 לעצמה, וכיון שהעירוב גורם לה קלקול אינה חפצה בו. אמנם אין
8 הפנימית מותרת אלא על ידי שיבטלו בני החיצונה את רשותם
9 לבני הפנימית, ובאופן זה מועיל ביטול רשות מחצר לחצר. וכל זה
10 כאשר שכח בן החיצונה, שאילו שכח בן הפנימית, אין הפנימית
11 יכולה לומר שהיא מסתלקת מהשתתפותה עם החיצונה [ואז יבטל
12 בן הפנימית שלא עירב לבני הפנימית האחרים, ויהיו מותרים],
13 שמאחר שהקלקול אירע על ידי אחד מבני הפנימית, אינה יכולה
14 לטעון זאת.

15 הגמרא מביאה משא ומתן בדברי רבא: אמר ליה רב הונא בריה
16 דרב יהושע לרבא, וכי שכח אחד מן הפנימית ולא עירב, אמאי
17 [דמדוע] שתיהן אסורות, משום שהוא אוסר על החיצונה על ידי
18 דריסת הרגל שיש לו בה, ואינו יכול לבטלה להם לפי שאין ביטול
19 רשות מחצר לחצר, הלא יש תקנה לדבר, לביטול [שיבטל] האי
20 בר פנימית – בן החצר הפנימית לבני פנימית את רשותו, ויתני
21 [ותבוא] החיצונה ותשתרי פתחיה – ותהיה מותרת עמם, ואף
22 שלא ביטל לחיצונה עצמה, די לנו במה שביטל את רשותו
23 לפנימית.

24 השיב לו רבא: כמאן – כמי אמרת את דבריך, הלא בריבא אלעזר,
25 דאמר רבי אליעזר, אינו צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד, ועל כן
26 די שיבטל לפנימית, כי קאמינא לרבנן – מה שאמרתי אני, הרי זה
27 לדעת חכמים, דאמרי – שאמרו חכמים שהמבטל רשותו, צריך
28 לבטל אותה לכל אחד ואחד, והלא אינו יכול לבטל את רשותו
29 לבני החיצונה, שאין ביטול רשות מחצר לחצר.

30 הגמרא מביאה שתי שאלות ששאל רב חסדא את רב ששת
31 בעניני ביטול רשות, ומקדימה לכך כיצד היו מדברים ביניהם
32 בלימוד התורה: רב חסדא ורב ששת כי פגעו ביהדי הדדי – כשהיו
33 נפגשים זה עם זה, רב חסדא מרתען שפיתויה ממתניתא דרב ששת
34 – שפתיו של רב חסדא היו נרתעות [ורועדות] מבקאות המשניות
35 של רב ששת, והיה חושש שיקשה לו רב ששת ממשנה על משנה
36 ויבקש ממנו לתרץ אותם. ואילו רב ששת, מרתען בוליה גופיה
37 מפולחיה דרב חסדא – כל גופו היה נרתע [ורועד] מחריפות
38 פלפוליו של רב חסדא, ושאלותיו היו עמוקות ביותר.

39 בסוגיות הקודמות התבאר, שבני חצר שלא עירבו ביניהם עירובי
40 חצירות, יכולים לבטל את רשותם זה לזה, כדי להתיר להוציא
41 מבית לחצר. רב חסדא מסתפק בענין זה: כעא מיניה רב חסדא מרב
42 ששת, איך הדין כאשר היו שני בתים משני צידי רשות הרבים ולא
43 היו יכולים לטלטל מבית לבית, שהרי מעביר דרך רשות הרבים,
44 וכאן בריבם והקפוסם מחיצה בשבת – באו גויים ובנו מחיצה משני
45 צידי רשות הרבים שבין שני הבתים, וכעת נעשה ביניהם כעין
46 חצר שהבתים פתוחים לה, ואפשר להעביר מבית לבית בלא
47 לעבור דרך רשות הרבים וראה ציור, מהו – האם יכולים לבטל
48 רשות זה לזה בשבת זו.

49 רב חסדא מבאר את צדדי הספק, שכן בסוגיא לעיל (סז) נחלקו
50 שמואל ורבי יוחנן על שתי חצירות שיש פתח ביניהם, ולא עירבו
51 החצירות ביניהם, אם יכולים בני חצר אחת לבטל את רשותם
52 בחצר זו לבני החצר האחרת כדי להתיר את הטלטול מבית לחצר.
53 ומבאר רב חסדא את צדדי הספק בנידון שלנו, לפי מחלוקת זו:
54 אליבא דמאן דאמר – לדעת שמואל הסובר שאין ביטול רשות
55 מחצר לחצר – שאין יכולים בני חצר אחת לבטל את רשותם בחצר
56 לבני החצר הסמוכה הפתוחה לחצירים, לא תיבעי לך – אין לך
57 להסתפק שאף כאן לא יוכלו לבטל זה לזה, שהרי הדברים קל
58 וחומר, השתא – ומה במקום זה ששתי החצירות סמוכות זו לזו,
59 דאי בעי לעירובי מאתמול מצו מעריב – שאם היו רוצים בני
60 החצירות לערב את שתיהן מערב שבת כדי להתיר את הטלטול

מחצר לחצר, היו יכולים לעשות כן, ואף על פי כן אמרת שאין
ביטול רשות מחצר אחת לחצר אחרת, כיון שאין אוסרים זה על זה,
הבא – במקום זה שמערב שבת היה רשות הרבים בין שני הבתים,
דאי בעי לעירובי מאתמול לא מצו מעריב – שאף אם היו רוצים
לערב בין שני הבתים מערב שבת לא היו יכולים לעשות כן, שהרי
היה רשות הרבים ביניהם, לא כל שכן שלא יוכלו לבטל רשות זה
לזה. כי תיבעי לך – הספק שיש לך להסתפק הוא אליבא דמאן
דאמר – לפי רבי יוחנן שאמר שיש ביטול רשות מחצר לחצר –
שיכולים בני חצר אחת לבטל את רשותם לבני חצר הסמוכה, אף
שאין הם אוסרים זה על זה. ויש מקום לומר שרק הנהם מחצר
לחצר יכולים לבטל זה לזה, כיון דאי בעי לעירובי מאתמול מצו
מעריב – שאם היו רוצים בני החצירות לערב ביניהם מערב שבת
ולתתיר את הטלטול בין החצירות בשבת היו יכולים לעשות כן,
לכן בפוליה נמי מצו מבטל – יכולים אף לבטל זה לזה ולהתיר את
הטלטול ביניהם. אמר חסדא – אבל כאן שבכניסת השבת היה רשות
הרבים בין שני הבתים, ולא מצו מעריב מאתמול – שלא היו
יכולים לערב בין הבתים מערב שבת כדי להתיר את הטלטול
ביניהם. בפוליה נמי לא מצו מבטל – אף ביטול לא יוכלו לבטל זה
לזה כדי להתיר את הטלטול ביניהם. אי דילמא לא שניא – או שמא
אין חילוק, וכשם שיכולים לבטל מחצר אחת לחצר אחרת אף
שאין חצר אחת אוסרת על החצר הסמוכה את הטלטול בתוך
החצר, אף כאן יוכלו לבטל מבית זה לבית האחר, שכשם שאין
הביטול תלוי בכך אם הם אוסרים זה על זה, כך אין הביטול תלוי
בכך אם היו יכולים לערב ביניהם.

מכריע רב ששת את הספק: אמר ליה – ענה לו רב ששת לרב
חסדא, אין מבטלין – אין בני הבתים מבטלים זה לזה, מאחר שלא
יכולו לערב ביניהם מבעוד יום.

עוד שאל רב חסדא את רב ששת. בסוגיות הקודמות (סז-סח)
התבאר מחלוקת נוספת של שמואל ורבי יוחנן באופן שבני חצר
יהודים עירבו ביניהם בערב שבת, ובאמצע השבת הגיע לחצר
דייר נכרי המבטל את העירוב, האם יכולים לשכור ממנו את
רשותו בשבת ולבטל רשותם זה לזה. רב חסדא הסתפק: איך הדין
כשהנכרי היה בכניסת השבת בחצר, אך לא שכרו ממנו ולא
עירבו בני החצר זה עם זה, ומה הנכרי בשבת, מהו שיוכלו כעת
בני החצר לבטל זה לזה.

רב חסדא מבאר את צדדי הספק: אליבא דמאן דאמר – לדעת רבי
יוחנן שאמר שצריך מגוי שהגיע לחצר באמצע השבת, ולאחר
מכן מבטלים בני החצר זה לזה, לא תיבעי לך – אין לך להסתפק
שאף כאן יועיל ביטול, שהרי הדברים קל וחומר, השתא – ומה
במקום שהגיע הגוי בשבת, תתיי עבדין – עושים שני דברים, גם
שכירות רשות מהגוי, וגם ביטול. כאן שמת הגוי בשבת וצריכים
לעשות רק חדר – דבר אחד, שהוא ביטול, מיבעיא – וכי יש לך
להסתפק בדבר, ודאי שיוכלו לעשות כן בשבת. אליבא דתיבעי לך
– הספק שיש לך להסתפק, הוא אליבא דמאן דאמר – לדעת
שמואל שאמר שאין צריך רשות מגוי שבא בשבת, מאחר
שהביטול לא יועיל, ויש להסתפק שיתכן שרק שם הביטול לא
מועיל, כיון שתיתי הוא דלא עבדין – שני דברים אין עושים, שאין
שוכרים וגם מבטלים, הא חדרא עבדין – אבל כאן שצריכים
לעשות רק ביטול, מאחר שהגוי מת, יכולים לבטל אף בשבת. אי
דילמא לא שניא – או שמא אין זה שונה בכך שצריכים לעשות רק
דבר אחד, ואף כאן אין יכולים לבטל בשבת, מאחר שבכניסת
השבת לא היה מועיל עירוב להתיר את החצר וכיון שלא שכרו
מהגוי רשותו, ובמקום שאין יכולים לערב בכניסת השבת, אין
יכולים לבטל.

מכריע רב ששת את הספק: אמר ליה רב ששת לרב חסדא, אני
אומר שבאופן זה מבטלין זה לזה את רשותם כדי להתיר את
השימוש בחצר, ואין זה דומה לאופן שבא הגוי באמצע השבת,
כיון שכאן היו יכולים לערב בערב שבת אם היו שוכרים
הרשות מהגוי, ובכך היה מותר להשתמש בחצר. והנמינא אמר,
אין מבטלין מאחר ועירוב לבד לא היה מתיר את החצר בכניסת

המשך ביאור למס' עירובין ליום שלישי עמ' א

1 השבת, משום שדירת הגוי אוסרת עליהם, והיו צריכים לשכור
2 ממנו את רשותו, ובמקום שעירוב לבד אין מועיל, אף ביטול אין
3 מועיל.
4 הגמרא מביאה נידון חדש בדין דירת נכרי בחצר שבמבוי: אָמַר רַב
5 יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, נִבְרִי שָׁדַר עִם יִשְׂרָאֵלִים בַּמִּבּוֹי, שֵׁישׁ לוֹ בְּדִירָתוֹ
6 פֶּתַח נֹסֶף, מִלְּבַד הַפֶּתַח שֶׁפִּתּוּחַ מִדִּירָתוֹ לַחֲצֵר שֶׁבַּמִּבּוֹי, אִפִּילוּ אִם
7 אוֹתוֹ פֶּתַח נֹסֶף הוּא רַק בְּגוּדֵל אֶרְבָּעָה טַפְחִים עַל אֶרְבָּעָה טַפְחִים,
8 וּפִתּוּחַ לְבִקְעָה – מִיִּשּׁוּר שֶׁל שְׁדוֹת, וְאִפִּילוּ אִם הוּא מִכְּנִים לְבֵיתוֹ
9 וּמוֹצֵיא מִמֶּנּוּ מִשְׁאוֹת גְּדוּלִים שֶׁל גְּמָלִים וְקִרְוָנוֹת כָּל הַיּוֹם כּוֹלּוֹ דֶּרֶךְ
10 הַפֶּתַח הַגָּדוֹל שֶׁפִּתּוּחַ לַחֲצֵר הַפֶּתַח לְמִבּוֹי, אֵין הַגּוֹי אוֹסֵר עַל בְּנֵי
11 הַמִּבּוֹי הַיִּשְׂרָאֵלִים הַדְּרִים עִמּוֹ בְּאוֹתוֹ מִבּוֹי. וּמִבְּאֵרֶת הַגְּמָרָא מֵאִי

12 מִעָמָא, מִפְּנֵי שֶׁפִּתּוּחַ דְּמִיּוּחַד לִיָּה – בַּפֶּתַח הַנּוֹסֶף הַמִּיּוּחַד רַק לוֹ,
13 כִּי הוּא נִיחָא לִיָּה – בַּפֶּתַח זֶה נּוּחַ לוֹ יוֹתֵר, כִּיּוֹן שֶׁהַפֶּתַח הַזֶּה פִּתּוּחַ
14 לְבִקְעָה וְשֵׁם יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר אוֹיֵר וְרוּחַב מִקּוֹם מֵאֲשֶׁר בַּמִּבּוֹי הַמִּשּׁוּתָּף
15 לְכוֹלָם, וְנִחְשַׁב שֶׁאֵין דִּירָתוֹ בַּמִּבּוֹי אֵלֹא בְּבִקְעָה.
16 אִיבָעִיא לָהּ – הַסְתַּפְקוּ בְּנֵי הַיִּשְׁבִּיבָה, מֵהָ הָדִין כֵּאֲשֶׁר הַפֶּתַח הַנּוֹסֶף
17 בְּבֵיתוֹ שֶׁל הַגּוֹי, פִּתּוּחַ לְקֶרְפֶּף שֶׁהוּא מִקּוֹם סָגוּר וּמוֹקֵף מַחֲצוֹת,
18 וְקֶרְפֶּף זֶה פִּתּוּחַ לְבִקְעָה, מֵהוּ שְׁנֵאמַר גַּם בְּזֶה שְׁעִיקֵר תִּשְׁמִישׁוֹ הוּא
19 מִפֶּתַח זֶה וְלֹא מִהַמִּבּוֹי, אוֹ שְׁכִיּוֹן שֶׁקֶרְפֶּף אֵינוֹ מִקּוֹם פִּתּוּחַ כִּמוֹ
20 בְּקֵעָה, אֵין קוֹבֵעַ אֶת עֵיקֶר תִּשְׁמִישׁוֹ בַּפֶּתַח הַפִּתּוּחַ לְקֶרְפֶּף אֵלֹא
21 בַּפֶּתַח הַמִּבּוֹי וְהוּא אוֹסֵר עַל בְּנֵי הַמִּבּוֹי. אָמַר רַב חֲנַן פֶּר אָמִי
22 מִשְׁמִיָּה דְּאוּלְפָּנָא – בְּשֵׁם רַבּוֹ שְׁקִיבֵל מִרְבּוֹ,

עירובין דף סז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שלישי) קמז

לים ומזהים אליו, והא מברמלית לברמלית קא מטלטל – והרי אף
הסלע הוא כרמלית כיון שאינו גבוה עשרה טפחים, ומה האיסור
לטלטל ממנו אל הים ומזהים אליו. אלא לאו – אלא ודאי הברייטא
אומרת דין זה ארישא – על מה ששינו ברישא כשהסלע גבוה
עשרה, והכי קאמר – וכך אומר התנא, למדנו ברישא שכשפלע
שנים גבות עשרה ורחב שטחו ארבעה על ארבעה טפחים, אין
מטלטלין לא מתוכו לים, ולא מן הים לתוכו, מוסיפה על כך
הברייטא, ועד כמה יהיה רוחבו של הסלע שאסור לטלטל ממנו
לים ומזהים לתוכו, עד שיהיה בגודל של בית סאתים, ויש לדייק
מכך שרק עד בית סאתים אסור לטלטל ממנו לים ומזהים לתוכו,
הא יתר מבית סאתים – אבל אם הסלע רחב יותר מבית סאתים
שהוא כרמלית, מטלטלין ממנו לים ומזהים לתוכו, ומסיים רב הונא
את קושייתו: אלא – מוכח ששטח שיש לו מחיצות שלא הוקפו
לשם דירה וגדול יותר מבית סאתים, אין לו דין רשות היחיד כלל,
ורשות ברמלית גמורה היא אף לקולא, ותיקנתה דרבי יוחנן שאמר
שקרפף שהוקף מחיצה שלא לשם דירה אפילו אם הוא יותר מבית
סאתים, מה התורה הוא רשות היחיד, ואם כן צריך להיות אסור
לטלטל מהסלע לים ומזהים לסלע.
מתרצת הגמרא: אמר רבא, מאן דלא ידע תרצו מתנייה – מי
שאינו יודע לתרץ ולישב את דברי הברייטא, תיקנתא מותבי ליה
לרבי יוחנן – וכי הוא יבוא ויקשה ממנה על רבי יוחנן, לעולם מה
ששינו ששיעור הסלע הוא עד בית סאתים, הולך ארישא – על
המקרה של הרישא שהסלע גבוה עשרה, אבל אין הדברים
אמורים על הדין ששינו בפירוש ברישא באיסור של ההוצאה
מהסלע לים ולהיפר, אלא כוונת הברייטא להגביל את הדין
שמדויק מדברי הברייטא ברישא שמותר לטלטל בסלע עצמו.
והכי קאמר – וכך אומר התנא, למדנו ברישא, שאם היה הסלע
גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה על ארבעה טפחים, אין
מטלטלין לא מן תוכו לים ולא מזהים לתוכו, ואפשר לדייק מזה,
הא בתוכו – אבל בתוך הסלע עצמו מטלטלין אפילו יותר מארבע
אמות, לפי שהוא רשות היחיד גמור, ועל זה ממשיכה הברייטא
ומבארת, ועד כמה יהיה רחב הסלע שיהיה מותר לטלטל בתוכו,
עד שיהיה גדול בשיעור בית סאתים, שאם הוא גדול יותר מבית
סאתים, דינו ככרמלית להומרא שאסור לטלטל בתוכו יותר
מארבע אמות, ואם כן אין קושיא מכאן על רבי יוחנן, שבאמת גם
אם הסלע גדול יותר מבית סאתים הוא רשות היחיד מן התורה,
ואסור להוציא ממנו לים, ורק לחומרא דינו ככרמלית שאסור
לטלטל בתוכו יותר מארבע אמות.
מביאה הגמרא תירוץ נוסף על רבי יוחנן: רב אשי אמר, לעולם
דברי הברייטא שדין הסלע הוא עד שיעור בית סאתים, נאמרו
ארישא – על הדין המפורש ברישא לגבי איסור ההוצאה ממנו לים
ומזהים אליו, ואומרת הברייטא שבאופן שהסלע רחב יותר מבית
סאתים אין איסור להוציא ממנו לים ולהיפר, וטעם הדבר, הן אמרו
– חכמים הם שאמרו איסור זה שלא להוציא מרשות היחיד
לכרמלית, והן אמרו – וחכמים עצמם אמרו איסור אחר, ומחמתו
התירו כאן את איסור ההוצאה לכרמלית. ומבארת הגמרא את
דבריה: הן – חכמים אמרו שקרפף שהוא גדול יתר מבית סאתים
שלא הוקף מחיצות לשם דירה, אין מטלטלין בו – בתוכו, אלא
בארבע אמות – רק עד ארבע אמות, אף שמן התורה הוא רשות
היחיד. והן – וחכמים עצמם אמרו שאין מטלטלין מרשות היחיד
לכרמלית, וכיון ששני האיסורים הם רק מדרבנן, לפיכך כשהסלע
הגבוה עשרה, רחב יותר מארבעה טפחים עד בית סאתים, דשירי
לטלטולי בבוליה – שאף מדרבנן מותר לטלטל בכולו, אפרי רבנן
לטלטולי לא מן הים לתוכו ולא מתוכו לים, מבארת הגמרא, מאי
מקמא אסור, לפי שהסלע רשות היחיד גמורה היא אף מדרבנן,
ואסור להוציא מרשות היחיד לכרמלית ומזהכרמלית אליה, אבל
אם הסלע הוא רחב יתר מבית סאתים, דאסור מדרבנן לטלטולי
בבוליה, שירי רבנן – התירו חכמים לטלטולי מתוכו לים ומן הים
לתוכו, ומבארת הגמרא מאי מקמא של היתר זה, שאם אסור

אפילו אם הפתח הנוסף פתוח לקרפף, אין הגוי אוסר את המבוי,
שאף שהקרפף אינו רחב כמו בקעה, מכל מקום הוא רחב יותר
מהמבוי, ונוח לו יותר ההשתמשות בקרפף מההשתמשות במבוי,
ומסתלק מפתח דירתו למבוי.
הגמרא מביאה דעה אחרת בדין זה: רבה ורב יוסף דאמרי תרוביהו
– שניהם אמרו, שהדין חלוק בין בית של גוי לבית של ישראל,
שאם הבית שיש בו פתח לקרפף הוא של נכרי, והקרפף גדול רק
בשיעור של בית סאתים, אוסר גוי זה על בני המבוי, שכיון
שהקרפף אינו מקום גדול, אין אומרים שהסתלק מהפתח של
המבוי מחמת הפתח הפתוח לקרפף זה, ורק אם הקרפף יותר גדול
מבית סאתים, נוח לו להשתמש בקרפף יותר מבמבוי, והפתח
שפתוח לקרפף הוא עיקר הפתח שלו, ואינו אוסר את המבוי.
וישראל – יהודי שיש לו דירה במבוי, ויש לו פתח מצד אחר
הפתח לקרפף, הדין הוא להיפר, שאם הקרפף הוא רק בשיעור
בית סאתים, אינו אוסר את המבוי אם לא השתתף במבוי, שיהודי
אינו צריך להכניס משאות גדולים לביתו בשבת, ודי לו בקרפף
קטן, ומשום כך אף שהקרפף קטן ואינו יותר מבית סאתים, נוח לו
יותר להשתמש בקרפף מלהשתמש במבוי, והפתח לקרפף הוא
העיקר ואינו נחשב מדיירי המבוי. אבל אם הקרפף גדול יותר
מבית סאתים, שדינו ככרמלית, ואסור לו להוציא בשבת מביתו
לקרפף זה, משום כך אינו מסתלק מהמבוי, ואוסר על בני המבוי
אם לא השתתף עמם במבוי.
הגמרא מביאה דעה נוספת כשיטתם של רבה ורב יוסף, למדנו
בדברי רב יהודה, שכאשר יש לגוי פתח נוסף מדירתו לבקעה, אינו
אוסר על בני המבוי בדירתו. ומסתפקת הגמרא: בעא מיניה – שאל
ממנו רבא בר חקלאי מרב הונא, כשהפתח הנוסף מביתו של הגוי
פתוח לקרפף, מהו – מה דינו, האם באופן זה אוסר הגוי בדירתו
על בני המבוי. אמר ליה רב הונא, הרי כבר אמרו חכמים, שהדבר
חלוק כמה גדול הקרפף, אם הוא רק בית סאתים, אוסר מחמת
פתח דירתו על בני המבוי. אבל אם הקרפף הוא יותר מבית סאתים,
הפתח לקרפף הוא העיקר, ואינו אוסר בפתח דירתו על בני המבוי.
הגמרא עוברת לבאר את דין הקרפף בשבת, איזה רשות הוא
נחשב מן התורה: אמר עולא אמר רבי יוחנן, קרפף גדול יותר מבית
סאתים, שלא הוקף מחיצות לשם דירה – שאין דירה פתוחה לו,
ואפילו אם הוא גדול בשיעור שיכולים לזרוע בו בור תבואה, לפי
ואפילו אם הוא גדול בשיעור שיכולים לזרוע בו פוריים – שני
בורים, מכל מקום מן התורה הוא רשות היחיד, והוירק מרשות
הרבים לתוכו בשבת, חייב חטאת. מבארת הגמרא: מאי מקמא –
מה טעם הדבר שהוא רשות היחיד, לפי שמחיצה היא, והשטח
בתוך המחיצה הוא רשות היחיד מן התורה, אלא כיון ששחופרת
דירין – שאין משתמשים בשטח זה לשם דירה, החמירו חכמים
שידנו ככרמלית שאסור לטלטל בתוכו כמו ברשות הרבים, לפי
שמחמת גודלו מחליפים שטח זה עם רשות הרבים.
הגמרא מקשה על דינו של רבי יוחנן: מתיב רב הונא בר חנינא,
שנינו בברייטא, פלע שנים – סלע בתוך הים הגבוה מעל פני הים,
אם הסלע גבוה עשרה טפחים מזהים, ורחב ארבעה על ארבעה
טפחים, דין הסלע כרשות היחיד, ואין מטלטלין לא מן תוכו לים,
ולא מן הים לתוכו, לפי שהים עצמו הוא כרמלית, ואסור לטלטל
מרשות היחיד לכרמלית ומכרמלית לרשות היחיד, אבל אם גובה
הסלע פחות מקמא – פחות מעשרה טפחים, מטלטלין מהסלע לים
ומזהים לסלע, כיון שאף הסלע הוא כרמלית כמו דים. מוסיפה
הברייטא ומבארת: עד כמה יהיה רוחבו של הסלע שדינו כך, עד
גודל של בית סאתים. שואלת הגמרא: אהייא – על איזה דין
ביארה הברייטא שהוא עד שהסלע יהיה בגודל בית סאתים,
אילימא אפיפא – אם נאמר שזה הולך על מה ששינו בספא,
שאם הסלע אינו גבוה עשרה טפחים מותר לטלטל מן הסלע לים
ומזהים לסלע, וכי על זה אומרת הברייטא שהוא רק אם הסלע
רחב בית סאתים [הוא מטלטלין – מותר לטלטל], אבל מפי –
אם הסלע רחב יותר מבית סאתים, לא – אסור יהיה לטלטל ממנו

1 לטלטל מתוכו לים או מהים לתוכו, דְּלִמָּא אֲמַרִי – שמא יבואו
2 לומר רְשׁוּת הַיָּחיד נְמוּנָה הִיא, וְאֵתִי לְטַלְטוּלִי כְּכֹלֶיהָ – ויבואו
3 לטלטל בכל הסלע כדין רשות היחיד, והרי באמת דינו כברמלית
4 לחומרא ואסור לטלטל בתוכו יותר מארבע אמות, וכדי שיתקיים
5 איסור זה, התיירו חכמים לטלטל ממנו לים ומהים לתוכו. שואלת
6 הגמרא: וּמָאי שָׁנָא – מה שונים שני האיסורים זה מזה, מדוע
7 הקילו באיסור דרבנן של הוצאה מרשות היחיד לברמלית כדי
8 שיתקיים איסור הטלטול בתוכו, הרי שניהם אסורים מדרבנן. עונה
9 הגמרא: טלטול בְּתוֹכּוֹ יותר מארבע אמות הוא דבר שְׂכִית, ואם
10 יתירו טלטול כזה, יבואו מתוך כך אף לטלטל ברשות הרבים יותר
11 מארבע אמות שהוא איסור דאורייתא. אבל טלטול בְּתוֹכּוֹ לִים וּמִן
12 הַיָּם לְתוֹכּוֹ, הוא דבר לֹא שְׂכִית, שאין שכיח שיהיה סלע גדול יותר
13 מבית סאתים שיטלטלו מתוכו לים ולהיפך, ובדבר שאינו שכיח
14 לא גזרו חכמים, ולכן לא אסרו לטלטל מסלע גדול יותר מבית
15 סאתים אל הים ולהיפך.

16 הגמרא מביאה מעשה שהיו צריכים להביא דבר מבית לבית, ולא
17 עירבו בחצר: הֵהוּא יְנוּקָא – מעשה בתינוק שהיו צריכים למולו,
18 דְּאִשְׁתַּפִּיף חֲמִישִׁית – שנשפכו בשבת המים החמים שהוכנו מבעוד
19 יום לצורך רחיצתו קודם המילה. אֲמַר לְהוּ רַבָּה לבני משפחתו של
20 התינוק, נִיֵּיתוּ לִיה חֲמִישִׁי מִנּוּ בֵּיתֵי – נביא לו מים חמים מתוך
21 ביתו, שהוא באותה חצר של ביתו של התינוק. ורבה היה סבור
22 שתיקנו את החצר והמבוי מערב שבת, ולכן התיר להוציא את
23 המים מביתו לביתו של התינוק. אביי אף הוא התגורר באותה
24 חצר, וידע שלא תיקנו את החצר והמבוי, והקשה על רבה: אֲמַר
25 לִיה אֲבִי לרבה, וְהָא לֹא עֲרֵכִינָּה – והרי לא עירבנו בני החצר
26 עירובי חצירות. אֲמַר לִיה רבה לאביי, אִם כֵּן נִסְמָךְ להתיר
27 להוציא את המים ולהעבירם מבית לבית אֲשִׁיתוּף – על השיתוף
28 שהניחו בני החצירות שבמבוי, כפי ששנינו (להלן ע"ג) 'זאם נשתתפו
29 במבוי מותרים כאן וכאן', והיינו שעל ידי השיתוף במבוי, מותר

30 לטלטל ולהוציא ממקום למקום בין במבוי ובין בחצירות שבמבוי,
31 אף שלא עירבו עירובי חצירות. אֲמַר לִיה – חזר אביי והקשה
32 לרבה, וְהָא לֹא שֶׁתַּפִּינָּה – והרי גם לא שיתפנו במבוי, ואין על מה
33 לסמוך להתיר את ההוצאה מבית לבית בחצר.
34 כיון שנודע לרבה שלא עירבו עירובי חצירות ולא שיתפו שיתופי
35 מבואות, הורה היתר באופן אחר: גִּימְרוּ לִיה לְנִכְרִי לִיתִי לִיה –
36 יאמרו לו לגוי להביא את המים החמים לתינוק, ונתיר איסור
37 אמירה לגוי כדי שיוכלו לקיים את ברית המילה. אֲמַר אֲבִי, בְּעָאִי
38 לְאוֹתְבִיָּה לָמַר – רציתי להקשות לאדוננו רבה כיצד התיר זאת,
39 וְלֹא שֶׁכָּנֹן רַב יוֹסֵף – ורב יוסף לא הרשה לי להקשות לו, משום
40 דְּאֲמַר רַב [יוֹסֵף אֲמַר רַב] בְּהֵנָּה, כִּי הוּיָן כִּי רַב יְהוּדָה – כשלמדנו
41 בבית מדרשו של רב יהודה, הָיָה אֲמַר לָן – היה אומר לנו,
42 כשרואים חכם שמורה היתר בְּדִאֲרֵייתָא – בדבר הנוגע לאיסור
43 תורה, ולאחד מהתלמידים שלפניו יש מה להקשות על היתרו,
44 מוֹתְבִינָּה תְּיֻבָּתָא – מקשים את הקושיא וְהָדָר עֲבָדִין מַעֲשֶׂה – ואחר
45 כך יעשו מעשה על פי היתר החכם, כדי שלא יבואו לעבור על
46 איסור תורה. אבל כשמורה להתיר בְּדָבָר הנוגע לאיסור דְּרַבָּנָן,
47 עֲבָדִין מַעֲשֶׂה – נותנים לעשות למעשה כהוראתו של החכם, וְהָדָר
48 מוֹתְבִינָּה תְּיֻבָּתָא – ולאחר המעשה מקשים על הוראתו כדי ללמוד
49 אם אכן כך הוא הדין, שגם אם מתחילה הורה שלא כדין לא עברו
50 אלא על איסור דרבנן בשוגג. וכיון שבמעשה זה הדבר נוגע
51 לאיסור דרבנן של הוצאה וטלטול בחצר ללא עירוב ושיתוף, אין
52 להקשות על ההוראה קודם המעשה.
53 ממשיך אביי ומספר: לְבִתָּה רָבִי – לאחר שעשו מעשה כהוראתו
54 של רבה, אֲמַר לִי רב יוסף, מָאי פְּעִית לְאוֹתְבִיָּה לָמַר – מה רצית
55 להקשות לאדוננו רבה. והשבתי לרב יוסף, אֲמַרִי – הייתי מקשה
56 לִיה – לרבה, [וממה דִּתְנִיָּא], הֲוָהָה של מי חטאת על טמא מת, אסור
57 לעשותו בשבת באיסור שְׁבוּת – דרבנן, וְאִמְרָה לְנִכְרִי לעשות
58 מלאכה בשבת, אף היא אסורה באיסור שְׁבוּת – דרבנן,